

Digitální identita

Kód DVZ DVZ07IKT-v01

Metodika pro učitele

Autoři: Jaroslav Novák

Anotace: DVZ je zaměřen na pochopení pojmu digitální identity s jejími specifikami a problémy, na rizika související s jejím nevhodným uplatňováním, na ovládání digitální identity žáků včetně reagování na rizika zneužití digitální identity v kontextu s digitálními stopami.

DVZ „Digitální identita“ je tvořen modulově (variantně) a obsahuje několik částí:

- popisy tematických bloků do výuky,
- pracovní listy pro žáky,
- prezentace pro seznamování s digitální identitou (výuka a opakování),
- texty pro žáky,
- webovou stránku se simulací se zadáváním osobních údajů do e-shopu,
- texty emailů pro cvičné posouzení narušení digitální identity,
- metodické informace pro učitele.

Učitel přizpůsobuje obsah materiálů podle ročníku, ve kterém se žáky pracuje – DVZ je doporučen primárně pro 8. a 9. ročník ZŠ a 1. a 2. ročník SŠ.

DVZ podporuje též samostatnou práci žáka a rozvoj komunikativních dovedností.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

ZÁKLADNÍ ÚDAJE	
název	Digitální identita
autoři	Jaroslav Novák
kontakt	jaroslav.novak@pedf.cuni.cz
typ DVZ	6 Ucelený soubor DVZ
formát DVZ	docx, pdf, pptx, html+php
ANOTACE	
<p>DVZ je zaměřen na pochopení pojmu digitální identity s jejími specifikami a problémy, na rizika související s jejím nevhodným uplatňováním, na ovládání digitální identity žáků včetně reagování na rizika zneužití digitální identity v kontextu s digitálními stopami.</p> <p>DVZ „Digitální identita“ je tvořen modulově (variantně) a obsahuje několik částí:</p> <ul style="list-style-type: none"> popisy tematických bloků do výuky, pracovní listy pro žáky, prezentace pro seznamování s digitální identitou (výuka a opakování), texty pro žáky, webovou stránku se simulací se zadáváním osobních údajů do e-shopu, texty emailů pro cvičné posouzení narušení digitální identity, metodické informace pro učitele. <p>Výuka podle DVZ sestává z aktivit popsanych níže v Metodických pokynech.</p> <p>Typy aktivit žáků:</p> <ul style="list-style-type: none"> žáci uvádějí situace a příklady (nebo o nich diskutují), kdy se sami setkali s aplikovanou digitální identitou (řízená diskuse), žáci se seznámí se základními pojmy digitální identity, se situacemi, ve kterých je nutné chránit identitu, s riziky nevhodného uplatňování (prezentace), žáci používají pracovní listy (v elektronické nebo tištěné podobě, v cloudu), do kterých zapisují řešení cvičných úkolů a dalších poznatků, žáci pracují s www stránkou simulující údaje při vytváření účtu ve fiktivní hře, žáci pracují s obdrženým emailem, který mají posoudit z pohledu ochrany údajů v souvislosti s digitální identitou. <p>Učitel přizpůsobuje obsah materiálů podle ročníku, ve kterém se žáky pracuje – DVZ je doporučen primárně pro 8. a 9. ročník ZŠ a 1. a 2. ročník SŠ.</p> <p>DVZ podporuje též samostatnou práci žáka a rozvoj komunikativních dovedností.</p>	
klíčová slova	digitální identita, osobní údaje, bezpečnost na internetu, netiketa, ochrana osobních dat, soukromí

ZAMĚŘENÍ DVZ			
oblast RVP	IKT	obor	IKT
předmět	Informatika		
časová dotace	v minutách ¹ 2x45 min., volitelně dále 1x45 min.	věk žáků	14–17 (8. a 9. ročník ZŠ a 1.–2. ročník SŠ)
vhodné zařazení	DVZ je třeba zařadit po výuce tématu Internet, je vhodné (ne nezbytné) po tématu netikety.		
vstupní požadavky na žáka	Základní práce s prohlížečem, základní práce s textovým dokumentem, základní práce s textovým dokumentem v cloudu.		
mezipředmětové	Oblast Český jazyk a literární výchova – komunikativní dovednosti, dialog, diskuse.		

¹ časová dotace může být: (1) pro vyučovací hodinu, kde bude DVZ implementován průběžně nebo (2) pro konkrétní samostatné využití DVZ

vztahy	<i>Průřezové téma Osobnostní a sociální výchova – témata věnovaná ochraně osobnosti a zároveň respektování práv druhých.</i>
--------	--

CÍLE A VÝSTUPY	
cíl	<i>Cílem DVZ je, aby žák pochopil pojem digitální identity v kontextu pohybu v kyberprostoru a rizika související s jejím nevhodným uplatňováním.</i>
prioritní digitální kompetence	<i>2.6. Správa digitální identity – zapamatovat si a porozumět</i>
další digitální kompetence	<i>4.2. Ochrana osobních údajů a soukromí 2.5. Netiketa 5.2. Identifikace potřeb a volba technologických prostředků pro jejich řešení</i>
další kompetence	<i>Rozvoj komunikativních dovedností. DVZ rozvíjí také kompetence OSV, tedy jde o osobní, sociální a morální rozvoj, v oblasti postojů při využívání digitálních technologií.</i>

MATERIÁLNÍ A TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ	
nutné pomůcky pro práci s DVZ	<i>Učitel vytiskne žákům pracovní listy dle Metodických pokynů.</i>
nutné vybavení pro učitele	<i>Dataprojektor, SW pro práci se soubory docx, pptx, html. Tabule nebo flipchart.</i>
nutné vybavení pro žáka	<i>Počítač nebo tablet s připojením do internetu a s internetovým prohlížečem. Psací potřeby.</i>

METODICKÉ POKYNY

organizační formy a metody výuky

V DVZ se používají:

- skupinová výuka s diskusí,
- brainstorming,
- rozhovor,
- interaktivní práce s webovou stránkou,
- přímá práce s e-mailem,
- výklad,
- samostatná práce žáků,
- reflexe.

vhodný postup

DVZ obsahuje základní část s některými volitelnými prvky (učitel z nich vybírá podle celkových znalostí, dovedností a postojů žáků třídy) v rozsahu dvou vyučovacích hodin a dále obsahuje část rozšiřující pro třetí vyučovací hodinu.

Obsah 1. vyučovací hodiny:

- Úvodní blok aktivit ... (soubor „Úvodní blok aktivit“)
  - Úvodní rozhovor s výkladem.
  - Brainstormingová aktivita.(Doba trvání části: 15 min.)
- Pojem Digitální identita ... (soubor „Prezentace - část 1“, snímky Digitální identita, (Ne)správnost a nevhodnost digitální identity, Kyberprostor, Hrozby kyberprostoru, Grooming)
  - Prezentace, pro žáky vytištěná s možností psaní poznámek.
  - Učitel se zaměřuje na stěžejní informace na snímcích prezentace – jsou uvedeny v rámečcích a v textu jsou zvýrazněny.(Doba trvání části: 14 min.)
- Praktické aktivity žáků – výběr jedné ze tří volitelných variant:
  - Osobní údaje a hesla – pracovní list ... (soubory „Pracovní list - Osobní údaje a hesla“ a „Práce žáků s Pracovním listem Osobní údaje a hesla“)
  - Zadávání údajů na www stránky – práce s www stránkou ... (soubor „Zadávání údajů na www stránky“)
  - Nevyžádané emaily – práce s emailem ... (soubory „Nevyžádané emaily“ a „Email příloha“)
  - Individuální práce žáků, komentář, resp. vyhodnocení učitelem.(Doba trvání části: 13 min.)
- Ukončení hodiny:
  - Závěrečné shrnutí hlavních pojmů hodin, reflexe.(Doba trvání části: 3 min.)

Obsah 2. vyučovací hodiny.

- Opakování 1. vyučovací hodiny ... (soubory „Prezentace - část 2“, snímky s grafickým znázorněním šesti situací, ke kterým se žáci vyjadřují, a „Materiál pro učitele – 2. výuková hodina“)
  - Žáci se vyjadřují ke kresleným situacím v prezentaci.(Doba trvání části: 4 min.)
- Pojem Digitální identita – pokračování ... (soubor „Prezentace - část 3“, snímky Věk pro přístup do sociálních sítí, Šikana – kyberšikana, Úskalí digitálního prostoru..., Ochrana identity na sociální síti, Geolokace; prezentace vytištěná pro žáky s možností psaní poznámek)
  - Interaktivní výklad s použitím prezentace, pro žáky vytištěné s možností psaní poznámek.
  - Učitel se zaměřuje na stěžejní informace na snímcích prezentace – jsou uvedeny v rámečcích a v textu jsou zvýrazněny. Snímky Úskalí digitálního prostoru jsou určeny k pochopení jevu, nikoliv k „naučení nazpaměť“, snímek Geolokace učitel použije podle své úvahy s ohledem na aktuální situaci a potřeby žáků v sociálních vztazích (např. závist cestování mimo ČR, velký počet žáků třídy na sociálních sítích apod.).(Doba trvání části: 12 min.)
- Praktická aktivita žáků – Ochrana soukromí ... (soubory „Digitální stopa na internetu - elektronický pracovní list“ a „Materiál pro učitele – 2. výuková hodina“)
  - Individuální práce žáků v počítačové učebně.

- *Prezentování výsledků.*

- *Vyhodnocení učitelem.*

(Doba trvání části: 14 min.)

- *Pojem Digitální stopa a praktické aktivity žáků ... (soubory „Prezentace - část 4“, snímek Digitální stopa; „Moje digitální stopa – elektronický pracovní list“, „Materiál pro učitele – 2. výuková hodina“)*

- *Bližší seznámení s pojmem (prezentace).*

- *Práce žáků s elektronickým pracovním listem.*

- *Kolektivní sdílená aktivita (typu brainstorming).*

(Doba trvání části: 13 min.)

- *Ukončení hodiny:*

- *Závěrečná reflexe shrnující zároveň celé téma.*

(Doba trvání části: 2 min.)

Pokud učitel pokračuje 3. vyučovací hodinou, pak následuje

- *Opakování 2. hodiny – připomenutí hlavních pojmů a souvislostí prostřednictvím otázek kladených učitelem*

- *Otázky vybere učitel z portfolia DVZ dle svého uvážení.*

(Doba trvání části: 5 min.)

- *Rizika a důsledky užití digitální identity ... (soubory „Pracovní list - Rizika a důsledky“ a „Rizika a důsledky - pro učitele“)*

- *Aktivní práce žáků se souborem v cloudu.*

- *Sdílení a reflexe.*

(Doba trvání části: 20 min.)

- *Praktické aktivity žáků – výběr dosud nevyužitého materiálu z volitelných tří z první vyučovací hodiny ... (soubory „Pracovní list - Osobní údaje a hesla“, „Zadávání údajů na www stránky“, „Nevyžádané emaily“)*

- *Praktické aktivity žáků – viz obsah 1. vyučovací hodiny*

- *Zbylý nepoužitý třetí materiál použije učitel podle svého uvážení (viz níže) v souladu s rozvojem digitálních kompetencí.*

(Doba trvání části: 13 min.)

- *Závěrečná část hodiny*

- *Učitel využije např. jako další shrnutí, uvedení dalších souvislostí podle situace žáků třídy ve vztahu k prezentování osoby ve sdílených prostředích, k etice, k průřezovému tématu Osobnostní a sociální výchova, jako přípravu na následující vyučovací hodinu apod.*

(Doba trvání části: 7 min.)

očekávané problémy

Malé sociální citění žáka, vedoucí k ignorování zásad a doporučení k ochraně identity nebo k nerespektování osobnosti druhých žáků ... je třeba využít vhodné metody OSV k rozvinutí respektu k právům druhých a i k sobě samotnému.

Nezájem žáků, kteří používají digitální služby a sdílené prostředí jen v minimální míře ... motivovat budoucím stavem nebo příkladem situací pro žáky známých (např. identita při používání elektronické pošty, mobilního telefonu a sdílených služeb, např. WhatsApp – typické pro naprostou většinu žáků 2. st. ZŠ).

Při nedodržení časové dotace jednotlivých částí DVZ nebude naplněn cíl a obsah celého DVZ.

Pozn.: Je potřeba vzít na zřetel, s jakou skupinou žáků (studentů) bude DVZ realizován. DVZ je primárně určen pro 8. - 9. ročník ZŠ a 1. - 2. ročník SŠ negymnaziálního charakteru. Ve vzdělávací oblasti IKT na gymnáziích je předpoklad výuky o cca 20 % rychlejší.